

De Huismus

Kees Heij & Jacques Vos 2016
Atlas Contact, Amsterdam
ISBN 978-90-450-3023-4
Harde kaft, 159 pp. Prijs € 19.99

Hulde aan de Uitgeverij Atlas Contact die erin slaagt de serie vogelmonografieën in een stevig tempo uit te breiden. De uitgeverij kwam o.a. al met *'De Kauw'*, *'De Gierzwaluw'* en *'De Spreeuw'* voor het voetlicht en natuurlijk met Albert Beintema's *'De Grutto'*, die de Jan Wolkersprijs voor het beste natuurboek van 2016 in de wacht sleepte. Nu is er ook *'De Huismus'* door Kees Heij (1940) en zijn jeugdvriend Jacques Vos (1941). Na 35 jaar ontmoetten deze voormalige *NUN*-maatjes elkaar weer op een reünie. Wat later kwamen ze tot het besluit samen een mussenboek te schrijven, Heij als bioloog die bij professor Voous promoveerde op Huis-mussen en Vos als tuinvogel- annex mussenexpert.

Bij vogelmonografieën bestaat de kans dat ze een vaste hoofdstukindeling krijgen, met de volgorde inleiding, soortbeschrijving, verspreiding, biotoop, voedsel, broedbiologie en als slot een prognose over hoe het de soort verder zal vergaan. Atlas Contact en zijn auteurs proberen die lijn te vermijden. De hoofdstukken zijn afgestemd op de eigenschappen van de beschreven soort en op opmerkelijke hoedanigheden die het publiek aanspre-

ken. Beintema deed dat in *'De Grutto'* in een hoofdstuk over wat er in dit land in de gepasseerde halve eeuw vanachter bestuurstafels (zonder succes) aan plannen werd geopperd om de voortdurende achteruitgang van weidevogels te doen stoppen. *'De Huismus'* heeft ook deze opzet. Het boek begint met een gedicht, gevolgd door 30 pagina's ontboezemingen hoe de auteurs vogelaars respectievelijk mussenkenners werden. En dan zijn er specifiek musgerichte hoofdstukken over hoe ze grote delen van de wereld annexeerden, het opportunisme van de Huismus, of we er goed aan doen ze al dan niet te voeren en over de achteruitgang die ertoe leidde dat de soort op de Rode Lijst belandde. Onderwerpen als voedsel en de broedbiologie komen natuurlijk ook aan bod, waarbij ik me afvroeg of er thans in Nederland nog kolonies boomnesten zijn. Een halve eeuw geleden bestonden die in ieder geval in Numansdorp en in Diergaarde Blijdorp in Rotterdam. Dit fenomeen kwam destijds in dit tijdschrift aan bod.

De auteurs verrichtten veel research zodat ze hun studie konden voorzien van boeiende details. Zo deed viereenhalf eeuw geleden een Dresdener voorganger de Huismus in de ban omdat de man de scandaleuze onkuisheid van mussen niet pruimde. Deze onthulling lezen we in een subhoofdstukje over promiscue huismuswijfjes waarin de auteurs informatie aanhalen uit *'De wijsheid van vogels'* van Tim Birkhead.

Ook de mussengildes komen aan bod, clubs die zich ertoe zetten zoveel mogelijk individuen van de schadelijk geachte mussen om te brengen. Een ingeleverde mussenkop kon twee cent opbrengen. Dat was een aardig zakcentje en het mussengilde van Oisterwijk telde in de tweede helft van de negentiende eeuw dan ook 67 mussendoders. Dus al een eeuw voor Mao zijn onderdanen opriep mussen te verdelgen, gingen Nederlandse autoriteiten China's grote roerganger voor. Bij Mao ging het overigens om Ringmussen. Zelfs de grote Jac.P. Thijsse ontkwam in zijn *'Het Vogeljaar'* (1903) niet aan kritische kanttekeningen bij het mus-

sendom. Hij beklagde zich erover dat ze zijn mooie voorjaarsbloemen stukbeten.

Wat ik miste is het bestaan van de Wereld Mussen Dag die jaarlijks wordt gehouden op 20 maart. Hoewel bij navraag bleek dat die gebeurtenis bij Vogelbescherming bekend is, gaat die datum in Nederland voorbij zonder dat er schijnwerpers op *Passer domesticus* worden gericht. Klaarblijkelijk gebeurt dat elders wel want een paar jaar geleden hadden de initiatiefnemers een grote stand op de Britse *BirdFair* in Rutland Water.

De auteurs zijn vogelbeschermers *pur sang*, zodat de lezer adviezen krijgt hoe de neerwaartse spiraal te keren waarin de nationale huismussenpopulatie zich bevindt. In Rotterdam volgt Kees Heij nog steeds enkele mussenvolken. Dat er ruimte is voor enig optimisme is opbeurend, en stimuleert de nieuwsgierigheid hoe de status van *domesticus* uit de bus gaat komen in de op stapel staande Sovon-atlas.

Atlas Contact en de auteurs proficiat met deze nieuwe vogelmonografie. Het is niet moeilijk om soorten te bedenken die zich uitstekend lenen voor een nieuw deel. Wat bijvoorbeeld te denken van de Wilde Eend, waarmee ook wat aan de hand is? - Gerard Ouwenneel